

5SVD2

3. PREZENTACE

FINANČNÍ GRAMOTNOST

- „Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, **aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.** Finančně gramotný občan se **orientuje v problematice peněz a cen** a je schopen **odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet**, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“

STRUKTURA FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- **a) gramotnost peněžní** - kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.)
- **b) gramotnost cenová** - kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci
- **c) gramotnost rozpočtová** - kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu (např. schopnost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska
 - c1) správa finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění)
 - c2) správa finančních závazků (např. úvěrů nebo leasingu)
- To předpokládá v obou případech **orientaci na trhu** různě komplikovaných finančních produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby **porovnávat** a **volit ty nejvhodnější** s ohledem na konkrétní životní situaci.

Standardy finanční gramotnosti

- vymezují cílový stav úrovně finanční gramotnosti pro základní vzdělávání (zvláště pro 1. stupeň a pro 2. stupeň) a pro střední vzdělávání (ten odpovídá úrovni finanční gramotnosti dospělého občana)
- Standardy finanční gramotnosti předkládají **Obsah** (učivo) a **Výsledky** (očekávané výstupy) vzdělávacího procesu ve **čtyřech tematických okruzích**:
 - 1. Peníze
 - 2. Hospodaření domácnosti
 - 3. Finanční produkty
 - 4. Práva spotřebitele

Standardy pro 1. stupeň ZŠ

Peníze
1. stupeň ZŠ
Obsah
- hotovostní a bezhotovostní forma peněz
- způsoby placení
- banka jako správce peněz
Výsledky
- používá peníze v běžných situacích
- odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze

Hospodaření domácnosti
1. stupeň ZŠ
Obsah
- rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti
- nárok na reklamaci
Výsledky
- na příkladu ukáže, proč není možné realizovat všechny chtěné výdaje

Standards pro 1. stupeň ZŠ

Finanční produkty
1. stupeň ZŠ
Obsah
- úspory
- půjčky
Výsledky
- vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy

Peníze

- Vlastnictví, majetek
- Potřeby – hmotné/nehmotné, zbytné/nezbytné
- Zdroje – co může uspokojovat naše potřeby
- Platíme za ZBOŽÍ, SLUŽBY

Peníze

- **Historie peněz**
- Směnný obchod (**barterové obchody**)
- Vzácný a žádaný trvanlivý předmět (**všeobecné ekvivalenty**)
- Drahé kovy
- Mince
- Směnky
- Papírové peníze
- Virtuální peníze
- HOTOVOST/BEZHOTOVOSTNÍ PLATBA
- Inlace – znehodnocení peněz

Peníze

- **Prohlížení:** <https://www.cnb.cz/cs/platidla/>
- **Ochranné prvky (bankovky):**
- https://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranne_prvky/ochranne_prvky_1000.html
- **Měna** – konkrétní druh peněz platící v určitém státě (valuta – zahraniční peníze v hotovosti, deviza – zahraniční peníze bezhotovostní)
- Směnný kurs
- Hodnota peněz – co si za ně mohu koupit?

Oběh peněz

Existují dva hlavní kanály (způsoby):

- 1) úvěrová činnost bank
- 2) aktivum platební bilance A *Měnový přehled P*

tuzemská aktiva (TA)	tuzemská pasiva (TP)
– úvěry	– oběživo
zahraniční aktiva (ZA)	zahraniční pasiva (ZP)
– úvěry do zahraničí	– úvěry přijaté ze zahraničí

Funkce peněz

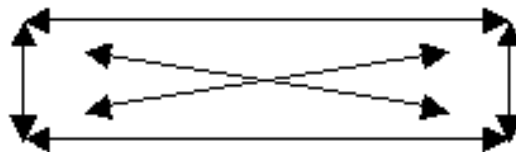
- 1) peníze jsou **prostředkem směny** (pomocí nich nakupujeme zboží či služby)
- 2) peníze jsou **účetní jednotkou** (můžeme pomocí nich vyjádřit hodnotu aktiva v peněžním vyjádření)
- 3) peníze jsou **uchovatelem hodnot** (jsou funkcí pokladu)

Banka

- Přijímá peníze, půjčuje peníze
- Centrální banka a komerční banky
- FUNKCE CB:
- **emisní funkce** - jako jediná banka v zemi má právo emitovat nové peníze a staré stahovat z oběhu;
- **banka bank** - může bankám poskytovat úvěry (za speciální úrokové sazby - diskont, repo, lombard), stanovuje pravidla pro komerční poskytování úvěrů (např. úvěrové stropy), podrobněji viz přímé nástroje a nepřímé nástroje centrální banky;
- **správce měnových rezerv a státního dluhu** -centrální banka provádí finanční operace vlády, operuje se státními cennými papíry, uskutečňuje kurzovou politiku;
- **bankovní dozor** - má právo prověřovat legálnost bankovních operací, uděluje bankovní licence, provádí dohled nad peněžními a kapitálovými trhy (v ČR má na starost dohled nad kapitálovými trhy speciální instituce - Komise pro cenné papíry);
- **reprezentace** - ČR je členem mezinárodních institucí MMF (Mezinárodní měnový fond), Světová banka a představitel centrální banky zde ČR zastupuje.
- Veškeré aktivity centrální banky směřují k primárnímu úkolu, a tím je **udržení měnové stability země**. **MAGICKÝ ČTYRÚHELNÍK**

✚ velikost a tempo růstu celkového produktu
ukazatel: hrubý domácí produkt (HDP)

✚ stabilita cen
ukazatel: míra inflace

✚ vyrovnanost vývozu a dovozu
ukazatel: bilance zahraničního obchodu

✚ velikost a struktura nezaměstnanosti
ukazatel: míra nezaměstnanosti

Finanční produkty

- Účty
- Hypotéky
- Životní pojištění
- Penzijní spoření
- Stavební spoření
- Úvěry
- Platební karty
- Neživotní pojištění
- Podílové fondy

Půjčka / úvěr

- Úvěr: poskytnutí peněz bylo předem dohodnuto a následně dlužník požádá o poskytnutí peněz;
- Půjčka: peníze poskytnuty bez žádosti o jejich předem dohodnuté poskytnutí.
- Pokud je dohodnuto, že **peníze budou vráceny bez úroku, nemůže se jednat o úvěr** (úročení je jednou z podstatných náležitostí smlouvy o úvěru), ale pouze o půjčku.

Typy úvěrů

- Spotřebitelský úvěr
- Hypoteční úvěr
- Kontokorentní úvěr
- Revolvingový úvěr (kreditky)
- Překlenovací úvěr
- Úvěr ze stavebního spoření
- Konsolidační úvěr
- Americká hypotéka

Úvěry

- RPSN
- Úrok
- Poplatky za vedení
- Výše splátky
- Celková zaplacená částka
- Poplatky za splacení a mimořádné splátky

http://kalkulacky.idnes.cz/cr_uverova-kalkulacka.php

Výše půjčky

100000 CZK

5.000 CZK 900.000 CZK

Počet měsíčních splátek

72

6 měsíců 96 měsíců

Splátka	1 896 CZK	Splátka	1 896 CZK
Počet splátek	72	Počet splátek	63
		Odpustíme splátek	9
Poplatky za vedení	0 CZK	Poplatky za vedení	0 CZK
Poplatky za předčasné splacení	0 CZK	Poplatky za předčasné splacení	0 CZK
Úroková sazba	10,9 %	Úroková sazba	6,9 %
<u>RPSN</u>	11,47 %	<u>RPSN</u>	7,13 %
Celkem zaplatíte	136 444 CZK	Celkem zaplatíte	119 351 CZK
		Ušetříte	17 093 CZK

Když včas splácíte

Sazbu 6,9 - 9,9 % u nás zaručeně dostanete, pokud budete splácet včas. Poslední splátky vám pak totiž automaticky odpustíme. Výpočet je pouze orientační. Přesný výpočet půjčky získáte během online žádosti.

Chci nabídku půjčky

Hospodaření domácnosti

- Příjmy x Výdaje
- Typ rozpočtu: vyrovnaný, přebytkový, schodkový (deficitní)
- **Druhy příjmů:** příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§6), příjmy z podnikání a z jiné výdělečné činnosti (§7), příjmy z kapitálového majetku (§8) – např. podíl na zisku, z úvěrů, společník podnikání; příjmy z pronájmu (§9), ostatní příjmy (§10) – např. prodej soukromého majetku, z podnikání bez živnosti
- **Druhy výdajů:** nezbytné, nutné, zbytné

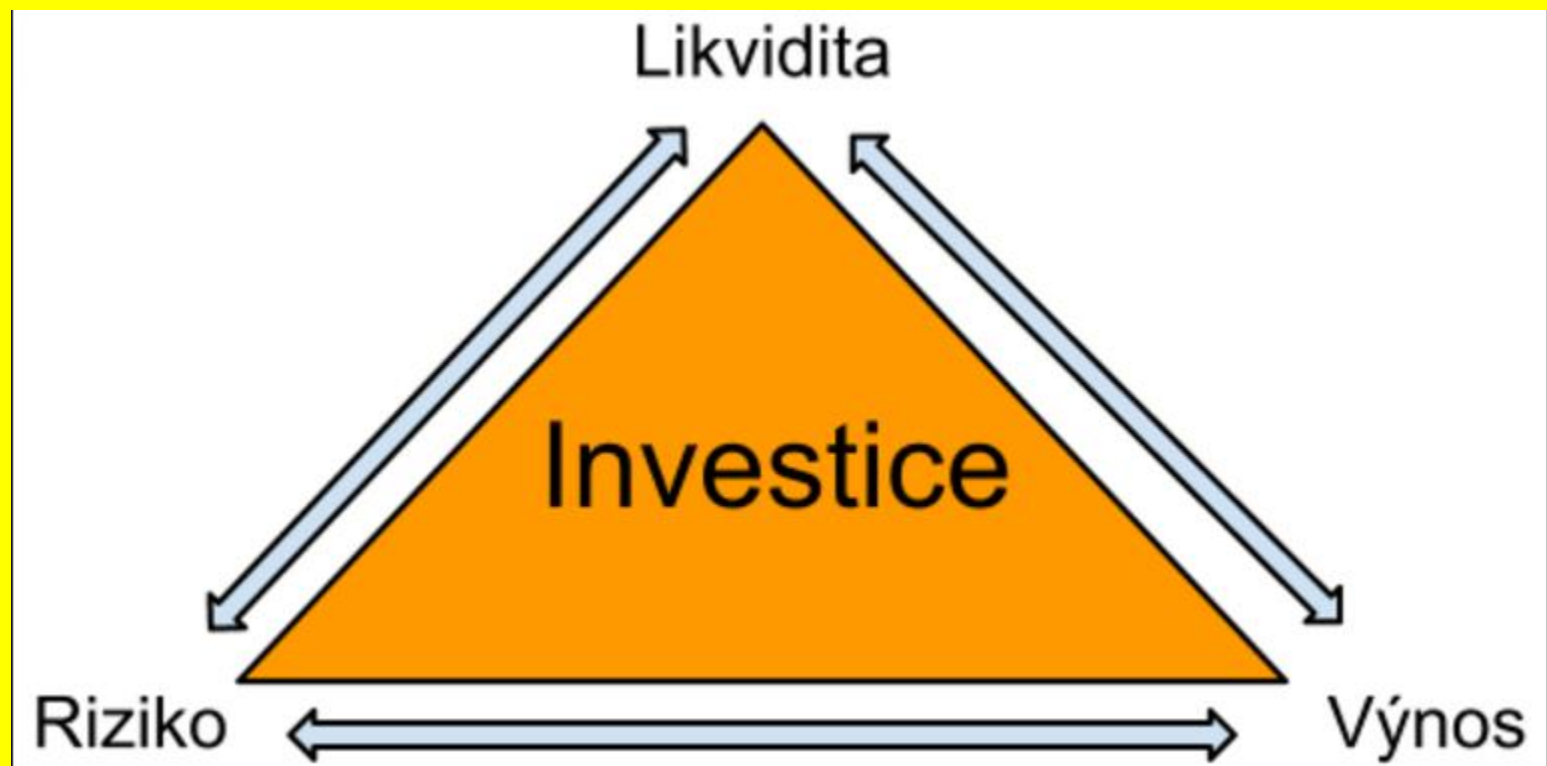
Rozpočet (domácí, osobní, rodinný)

PŘÍJMY		VÝDAJE		
Aktivní	Pasivní	Povinné	Nutné	Zbytné
mzdy	úroky ze spoření	nájemné	jídlo	kouření
příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti	důchody (starobní, invalidní, sirotčí, vdovský, vojenský)	splátky hypotéky, spotřebních úvěrů, leasingu a kreditních karet	platby za energie, vodu apod.	jídla v restauracích a podnicích rychlého občerstvení
výdělky z brigád	dávky státní sociální podpory	Školné	oblečení	luxusní zboží
	různé výpomoci od rodičů a přátel	koncesionářský poplatek za rozhlas a televizi	výdaje na dopravu nebo provoz auta	koníčky, sport
	výživné		drogerie, kosmetika, léky	nákupy pro radost
	výnosy z pronájmu		telefony a internet	zábava
	dividendy		různá pojištění a platby na spoření	dovolená
	příjmy z duševního vlastnictví (tzv. tantiémy).			

Tvorba rozpočtu

- Soupis příjmů a výdajů
- Vygenerování bilance
- Řešení, jak zmenšit schodek (ušetřit)
- Řešení, jak investovat (co s volnými penězi)
- Pravidelné sledování
- Aktualizace (min. 1 ročně, vždy při zásadní změně)
- Finanční PLÁNOVÁNÍ (dlouhodobé, krátkodobé investice)

Investice

Spoření/investice

- Tvorba finanční rezervy
- Spořit může každý

Dluh

- Nebezpečí: Lichva, exekuce!!!
- Věřitel a dlužník – nesvoboda.
- Jak se vypořádat s dluhy?
- 1) zjistit, co a komu dlužím
- 2) chtít dluhy splatit
- 3) začít od nejmenších dluhů
- 4) omezit výdaje (utáhnout opasek)
- 5) vytrvat (svoboda stojí za to)
- KDY SE DLUH DÁ AKCEPTOVAT: pořízení bydlení, rozumné podnikání, vzdělání a když mám na jeho splacení 😊

WWW stránky o finanční gramotnosti

- Zde získáte další informace a náměty:
- <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/>
- <http://www.denfinancnigramotnosti.cz/projekt-dfg>
- <http://www.nenechsedojit.cz/>
- <http://www.penize.cz/skola-financni-gramotnosti>

Mít nebo být?

- Peníze (bohatství) by nemělo být CÍLEM samo o sobě
- Peníze jako (nutný) prostředek k dosažení cíle
- To nejdůležitější se nedá koupit!
- DÁVAT je víc, než BRÁT.
- <http://www.novinky.cz/koktejl/313569-konej-dobro-vrati-se-ti-to-treba-za-30-let-dojima-reklama.html>